

Д-р ГЕОРГИ СТАМАТОВ

НАПЪНАЛА СЕ ПЛАНИНАТА

... та родила мишка. Така ще излезе и с новото гениално хрумване на просветния министър Сергей Игнатов да въведе някаква още по-странна форма за зрелостия изпит. Вместо да даде ясен и точен отговор имало ли е изтичане на темата за матурата и кой е виновен за това – сума ти време мина вече – той продължава с неоправдано самомнение да налага собствените си концепции за образованието. Впрочем с това си предложение той косвено отговори на въпроса. Да, имало е изтичане. Да, няма никаква гаранция, че такова няма да има отново. Не, виновник няма да бъде посочен и въобще забравете за цялата тази история.

Удивително е как всеки лаик у нас си въобразява, че разбира от всичко. Да е някакъв футболен фен с безобидните си брътвежи за отсъждането на съдията или вкарването на даден играч, иди-дойди. Но да си специалист в дадена област, а да се произнасяш по съвсем друга, и при това авторитарно да налагаш мнението си на цялото общество, без въобще да се допиташ до него, това вече е в повечето

Какво разбира министър Игнатов от литература? Влизал ли е някога в средно училище като преподавател? Как така изведнъж отсъди, че неговото предложение е добро, без да е експериментирано и щателно анализирано?

Няма съмнение, че поне побудите в случая му са добри. Наистина не е добре да се зазубрят теми. Наистина трябва да се развива способността за самостоятелен анализ у учениците. Но това, което предлага да се въведе като изпитна форма, е крайно мъгляво и неопределено. То дори не може да се определи като жанр. Все пак не бива да се забравя, че в научните текстове, каквито безспорно, в определена степен, са ученическите разработки, съществува точно установена жанрова система. А той предлага да се пише „изобщо“. И дава и пример – „Какво ми даде Вазов“. Но това не е решение.

Първо, така поставен един въпрос, спокойно може да се разработи като една обзорна тема върху определен автор, с всичките плюсове и минуси на предвари-

На стр. 13

ИВАН ОВЧАРОВ

ЗА 2 ЮНИ И ЗА СМИСЪЛА ОТ НАСЛЕДЕНИТЕ СОЦИО- КУЛТУРНИ НАРАТИВИ

Продължение от миналия брой

В поезията изобразяването на революцията не е толкова явление от протичащата действителност, а израз на състоянията или възжеланията на в духа на твореца; една нова реалност на срещата между минало, настояще и бъдеще. Точно това откритие, изразено още в Ботевата поезия, е дълбоката същност на революционния тип художествено съзнание. И при Смирненски, и при Г. Милев, и при Вапцаров интерпретацията на темата за революцията в основата си е израз на духовните възжелания на тези автори. Техните лирически интерпретации не са илюстративни платна, а поредица от процеси на преосмисляне (посредством художествено-естетическите открития през съответните епохи) на отправните точки, на походите и събитията, дали първоначалния тласък за сътворяването на лирическите визии. Нещо повече – революционният тип художест-

вено съзнание при най-големите си художествени интерпретатори задължително „всмуква“ в себе си модерността на своето време. Как иначе биха били възможни тези, фантастични по своето внушение за Апокалипсис, картини на слъска, на битката, на целеструмеността при Ботев, Смирненски и Г. Милев? Или – дълбокия психологически феномен на болката и потреса, на шока пред погрома и братоубийството при Фурнаджиев и Разцветников? Или – Вапцаровите „трансформации“ в човешкото съзнание?...

Друг е въпросът, че революционната поезия и революционният тип художествено съзнание не могат да бъдат учебник за конкретно революционно действие, както и негово оправдание. Именно защото отразяват състояния и възжелания на духа на твореца, неговите несъгласия и мечти, а не неговото битие. Революционният тип художествено съзнание се осъществява чрез

На стр. 5

Христо Христов - „Музика“

Лято е! Душа и тяло се по-ням под палеците на слънцето и мечтата за заветната сеница като че ли окончателно е преборила всички други житейски надежди. Да не говорим пък за старата мечта културата да промени човека, да направи света по-добър. Кой ти орътица вниманието в тези знойни дни на такива незначителни неща?! И с право!... Но въпросът е, че тези летни настроения добиват някаква странна протяжност и трансформират различните културни форми само в средства за забавление и то през всички сезони. Летното настроение е особено състояние на духа, наречено безвремието. Така и надеждите на писатели, художници,

музиканти и пр. постепенно се превръщат в прагматичен сбор от интереси. И проблемите на културата си остават вечни...

Лято е! Нека да си починем от динамиката на ежедневието, да заредим творческите си сеници, за да можем през всички останали сезони да откриваме отново себе си и затворили летните френети, да променим поне по мънишко хода и съдържанието на тази пещина – ежедневието!

Лято е! Бъдете щастливи в своите изживявания сега. И не забравяйте, че, все пак, най-истинското щастие за твореца е заключено в процеса на сътворяването!

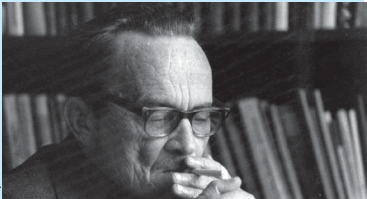
АНТОЛОГИЯ “ МАНУСКРИПТ – КИЛ ”

АЛЕКСАНДЪР ГЕРОВ

ПРАЗНИЧЕН ДЕН

Седнали са хората във кръчмата – тази малка, задимена стая. Тука нищо днес не ги измъчва – тука си отдъхват и мечтаят.

Ласкави усмивки кротко греят върху добродушните лица. И във всички чаши се люлеят малки омагьосани слънца.

Празничен ден.
Седнали са хората във кръчмата –
тази малка, задимена стая.
Тука нищо днес не ги измъчва –
тука си отдъхват и мечтаят.
Ласкави усмивки кротко греят
върху добродушните лица.
И във всички чаши се люлеят
малки омагьосани слънца.

ПРОГРАМА

на Майсторския клас за писатели
26.VII – 1. VIII. 2010
Място на провеждане:
Концертно студио на Радио Варна

26. VII.

17. 30 ч. – Среща на участниците в Майсторския клас с ръководителя на семинара и професорите от Литературния институт

27. VII.

14 – 16.00 ч. Семинарни занятия с Бойко Ламбовски
16 – 17.30 ч. Лекция „Има ли разлика между писателите на XIX, XX и XXI век. Какво означава „писател на своето време“

28. VII.

15 – 16.00 ч. Лекция: Как писателят участва в обществения живот? Длъжен ли е да се занимава той с обществена и политическа дейност? Не нарушава ли това неговата свобода? Кому служи той?
16.15 – 17.30 ч. Лекция: История-народ-литература
18.00 ч. Литературна вечер, посветена на проф. Борис Тарасов и представяне на българското издание на книгата му „Накъде върви историята

29.VII.

14-16.00 ч. Семинарни занятия с Бойко Ламбовски
16.15 – 17.30 ч. Лекция: Ще спаси ли красотата съвременния свят. Как писателят влияе на своя народ и държава. Е ли днес писателят съвестта на своя народ и общество.
17. 30 ч. Поетична вечер в памет на поета Олег Чухно – участието на проф. Инна Ростовцева и поета Владимир Стоянов

30.VII.

14 – 16.00 ч. Семинарни занятия с Бойко Ламбовски
16.30 – 17.30 ч. Лекция: От замисъла на произведението до текста. Работата на писателя върху текста. Етапи в реализацията на литературния проект. Животът на произведението след публикуването му.

31.VII.

17 – 18 ч. Заключителна среща на участниците с ръководителя на семинара и гостуващите професори от Литературния институт.

АНОНСИ

Културен калейдоскоп
2, 14 и 15 стр.

Панко Анчев – БЪЛГАРИЯ
КАТО МОСТ В ИСТОРИЯТА
4 стр.

Реег Куду – Малки приказки
12 стр.

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

МЕЛОМАНИТЕ У НАС нас-
коро имаха приятно преживяване.
Появи се книга за най-голямата
българска оперна певица Райна
Кабаиванска. Книгата, озаглавена
“Ангелският глас”, получи своята
официална премиера в столицата.
Тя представлява биографията на
световно известната и световно
призната българска прима. Неин
хронолог е добре запознатият с
живота на певицата оперен кри-
тик и журналист Марин Бончев.
Със свойствената си естественост
и откритост, Райна Кабаиванска е
разкрила пред своя биограф целия
си житейски и творчески път из-
пъстрен с много трудности и още
повече звездни мигове. Четивото
е прелюбопитно и представлява
интерес не само за меломаните. За
това говори големият успех, който
изданието пробуди. За по-малко
от месец целият тираж на книга-
та е изчерпан, нещо, което рядко
се случва на българския книжен
пазар. И то за българско заглавие.
Попълнено от успеха, издателство
“Ентусиаст” планира нов тираж,
за да успее да задоволи нарасналия
интерес на българската читателска
публика.

И В ДАЛЕЧЕН Харков се чу
български глас. На сцената на
“Театър на младия зритель” оживя
пиесата “ Псета” на варненския
актьор и писател Георги Велчов-
ски. Текстът на пиесата, получил
първата си реализация във Ва-
рна, заинтригува младия състав
на украинския театър. Темата за
любовта, която Георги Велчовски
разработва в своята творба, ги
вдъхнови и за сравнително кратък
срок – един репетиционен месец,
те успяха да изградят спектакъл с
чудесна сценична реализация. И
то в два състава. Режисьор на спек-
такъла е самият автор. Той не крие
удовлетворението си от срещата с
толкова талантлив младежки съ-
став и синхрона, който се е получил
между тях. Представлението, по-
казващо много млада и съвремен-
на в духовен и физически смисъл
изразност, впечатлява публиката.
То се приема с голям интерес, а
премиерните спектакли бяха ува-
жени от представители на общест-
веността в града, както и от при-
съствието на руския консул там.
Амбицията на състава е да пока-
же своя спектакъл и на варненска
сцена, което навярно ще се случи в
близките месеци.

ВАРНЕНСКИЯТ ЗРИТЕЛ още
живее с впечатленията, оставени у
него от наскоро приключилия 18-
ти Международен театрален фес-
тивал “Варненско лято”. Удовлет-

ворение за всички ни е и доброто
чувство, което фестът остави и
в чуждоезичните гости. За илюс-
трация на казаното предлагаме на
читателите на “КИЛ” едно мнение
за театралните тържества. То е на
председателя на Международния
театрален институт Марта Коание:

*“Първия път, когато дойдох
във Варна, беше преди пет години.
Тогаваш доведох двама млади амери-
кански режисьори. Заедно видяхме
как работи фестивала и много се
забавлявахме. Тази година фес-
тивалът има амбицията да бъде
много по-жив. Той е пораснал и е
запазил блясъка си. Пристигнах
едва онзи ден, но въпреки това
всичко се случи така, както очак-
вах. Нещата, които гледах, са ми
познати от преди. Някои заглавия
като “Козата или коя е Силвия”
съм гледала в София и Ню Йорк.
Беше наистина интересно да гле-
даш пиесата пред публиката от
другия край на света, защото за
една добре разказана история няма
значение къде се разказва. Тя е мно-
го по-мощна и универсална и не
може да се ограничи до контекста
на Ню Йорк или София. Мисля, че
селектираните представения са
интересни и около фестивала ви-
тае много жива енергия. Прекрасно
е, когато театърът изглежда по
този начин. Развълнувана съм, за-
щото доведох група американски
режисьори, които да се запознаят
с българския театър... Едно от не-
щата в България, които ме изпъл-
ват с ревност, е качеството на
подготовката на актьорите. Те са
изключително прецизни и много
пълноценни като присъствие. Удо-
волствие е да ги гледаш, толкова
уверени в себе си още в самото на-
чало на своята кариера.”*

В АРТСАЛОНА на Радио
Варна румънският писател Васи-
ле Датку събра почитателите на
писаното слово. На 19 май т.г. там
бе представена неговата книга с
разкази “Патентована вечност”,
за която говори литературният
критик и историк проф. Антоане-
та Алипиева. На събитието особен
интерес предизвика присъствието
на преводача на книгата госпожа
Михаела Дишлиу, която се оказа
етническа българка и председател
на Централното българско друже-
ство в Букурещ. Тя превеждаше
срещата и с чудесния си български
език създаде отлична атмосфера и
много приятно чувство у присъст-
ващите.

Стази проява Радио Варна по-
ставя началото на серия срещи под
мотото “Съседите”. Според Христо

Гинев – гл. редактор на радиостан-
цията, замислената от него рубри-
ка ще има за цел да ни запознава
с изявени представители в различ-
ни области на живота от близки-
те до нас страни като Македония,
Гърция, Сърбия, Турция, Украйна,
Молдова и т.н. Това естествено ще
ни сближи още повече с нашите
съседи и с българската диаспора
в тях. Вестник “КИЛ” не само ак-
ламира идеята, но ще бъде един от
нейните съорганизаторите като
на страниците на изданието ще се
отбелязват случващите се събити-
ята и отзивите за тях.

НОВА ТВОРБА на изключи-
телния творец-публицист, исто-
риограф, литературен критик и
дипломат Симеон Радев изненада
българските читатели. На бял свят
се появи забележителната му книга
“Русия в началото на XX век”. Тя е
посветена на руската политика на
Балканите и най-вече към Бълга-
рия. Неговата безкористна отда-
ност на каузата България откри-
ваме и в това негово изследване.
Тук проличават върхът на неговата
политическа прозорливост, такт и
умението да казва истината, както
и изключителното му майсторство
да пресъздава настроенията и ат-
мосферата сред широките селски
и градски среди. Книгата дължим
на издателство “Свети Климент
Охридски”, но най-вече на безко-
ристността на сина на Симеон
Радев, наскоро напусналия ни Тра-
ян Радев, чийто живот е осмислен
единствено от идеята да съхрани
за България творчеството на своя
велик баща.

ПРЕЗ ЮНИ, ЮЛИ И АВГУСТ
The Museum Gallery of Modern Art
представя за първи път в морска-
та столица Варна колекцията си от
картини на най-добрите модерни-
сти и съвременни автори на XX и
XXI век, сред които Христо – Хрис-
то Явашев, Пабло Пикасо, Салва-
дор Дали, Анди Уорхол, Марк Ша-
гал и др.

Изложбата е в съвместно парт-
ньорство с радио Варна и е част от
проекта за развитие на културата в
страната ни и по-специално за по-
вишаване интереса към изобрази-
телното изкуство.

До този момент експозицията
се радва на огромна посещаемост.
С радост отбелязваме факта, че
нестихващият интерес към излож-
бата се проявява както от ученици,
така и от по-зрели любители на из-
куството. Показателен е примерът
как изкуството обединява и руши
възрастови и класови бариери.

Препоръчваме на всички, кои-
то са посетили изложбата, да го на-
правят отново. До края й гостува-
не ви очакват много изненади.

НА 25 ЮНИ не всички жела-
ещи да присъстват на представя-
нето на новата книга със стихо-
творения „Серенада против суета”
на Ванилин Гавраилов успяха да
седнат в залата на Сдружението на
писателите на ул.”Крале Марко”
11. Правостоящи имаше и във фо-
айето пред залата на втория етаж.

Авторът бе представен от
литературния критик Ангел
Дюлгеров, а стихотворения
от новата му книга прочете
актьорът Пла-
мен Георгиев.

Капитан и щур-
ман далечно плаване Васил Дачев,
- поет с китара и белетрист, поз-
дравя своя колега с няколко песни.

Развълнуван, Ванилин Гавра-
илов благодари за присъствието на
своите колеги и приятели, на вси-
чки, пристигнали за представянето
на книгата му. Сред тях бяха писа-
тели от сдружението, художници,
учители, лекари, инженери, както
и негови близки приятели и родни-
ни. Той съобщи, че на този ден се
навършват 4 години от кончината
на варненския художник Йордан
Денев, на чиято памет е посветено
стихотворението му „Входът към
ателието” в новата книга.

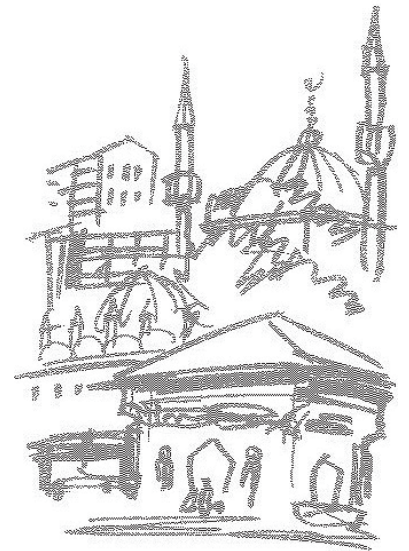
НА 30 ЮНИ в същата зала се
проведе творческата вечер на по-
етсата Лили Качова от София, ко-
ято гостува по покана на Сдружени-
ето на писателите във Варна. По-
етсата бе представена от критика
Ангел Дюлгеров, а свои стихотво-
рения Качова изпълни сама. Тази

литератур-
на вечер е
един свое-
образен за-
вършек на
творческата
програма
на сдруже-
нието пре-
ди лятната
почивка.
От Сдру-
жението на
писателите
напомнят,
че входът за
всички прояви
в залата на „Крале
Марко”11 е
свободен за
почитатели
на литературата
от близо и да-
лече.

ИСТАНБУЛ. ГРАДЪТ КАТО ПАЛИМПСЕСТ

Изложба графика
на проф. д-р арх. Тодор Булев
Варна, Дом на архитектурата,
ул. „Мусала” 10

Изложбата, открита на 25 юни,
представя културните напастява-
ния в градската среда на магнетич-
ния Истанбул, съхранил спомена
за своето древно минало. Мотото
„Истанбул. Градът като палимп-
сест” е заимствано от отклонения
с Нобелова награда за литература
роман на Орхан Памук „Истанбул”.
Творбите, предимно черно-бяла
графика (туш, акварел, флумас-
тер), са рисувани от натура в раз-
лични години (1960 – 2010) по вре-
ме на многократните посещения
на автора в многоликия град край
Босфора. Експозицията, посветена
на Истанбул – Културна столица
на Европа 2010, отразява и тради-
ционно силните контакти между
варненските и истанбулските ар-
хитекти и художници и артикули-
ра важната мисия на творците като
културни медиатори в съвремен-
ния глобален свят.

ЛИТЕРАТУРЕН ФОРУМ „АТАНАС ЛИПЧЕВ” В ОБЩИНА БЯЛА, ВАРНЕНСКО, В КРАЯ НА ЮЛИ

**„Пътуващият театър на поезия-
та” с творци от сдруженията на
писателите във Варна и Добрич
ще гостува в съботния ден на 24
юли в гр.Бяла при първото издание
на литературния форум**

Както е вече известно, първият
„Пътуващ театър на поезията” „по-
тегли” със свой спектакъл от гра-
динката зад часовника в центъра
на Варна на 5 юни т.г. Второто пред-
ставление бе същия следобед във
Вълчи дол. И при двата спектакъла
творците от сдруженията на писате-
лите във Варна и Добрич се радваха

на много добър зрителски интерес.
Този път, по покана на община Бяла
и със съдействието на Сдружени-
ето на писателите във Варна, в съ-
ботния ден на 24 юли „Пътуващи-
ят театър на поезията” ще гостува
в гр.Бяла. Творци от сдруженията
на писателите във Варна и Добрич
ще станат съпричастни на първия
Литературен форум, носещ името
на талантливия български писател
Атанас Липчев, който е варненец и
доскорошен председател на Сдру-
жението на писателите във Варна.
Атанас Липчев се пренесе в Отвъд-
ното на 6 февруари т.г. на своя 59-и

рожден ден.
Литературният форум се организи-
ра от община Бяла, под егидата на
кмета Анастас Трендафилов. Целта
е този своеобразен празник на ли-
тературата да стане традиционен за
крайморското градче. Първият Ли-
тературен форум „Атанас Липчев”
ще бъде открит на 24 юли от 19:00ч.
в местността „Старата чешма”, къ-
дето общината се е погрижила да
създаде чудесни условия за подобни
прояви.
Критикът Ангел Дюлгеров от вар-
ненското Сдружение на писателите
ще запознае присъстващите с лите-

ратурното наследство, което ни ос-
тави писателят Атанас Липчев.
Водещата роля в „Пътуващия теа-
тър на поезията” отново е поверена
на талантливия варненски актьор
Пламен Георгиев, който ще пред-
ставя творците от Варна и Добрич и ще
чете техни стихотворения.
Поети и писатели ще дарят свои
книги в библиотеката в гр. Бяла.
По време на форума почитатели на
литературата ще могат да закупят
книги от същите автори. Творбите
ще бъдат изложени на специален
щанд още в предиобедните часове
на деня.

Петър Доков, „А жадувахме феникс“, изд. „Фабер“, Велико Търново, 2010 г.

И в “А жадувахме феникс”, както и в предишните си книги (отделни части от тях са намерили място и тук), Петър Доков продължава да търси Истината, Пътя и Живота в непрогледния пещерен мрак на миналото несвършило безвремие, в чиято тъмнина успява да се ориентира мигновено с невероятни зигзагообразни движения на мисълта си, притежаваща невидимите, но безпогрешни радары на летучая мишь, както би се изразил предишния Big Bradars. В светлата част на денонощието тези движения бих оприличил с лястовичи полет, а ако те са във водоем – със стрелкането на рибни пасажии. Но това е само едно от многото нейни качества, защото мисълта на Доков притежава и други, които изобщо не са за подценяване – рентгенова проникателност, далечна видимост и способност да приближава недостижими хоризонти, а когато се вира от упор в огледални повърхности, с магически похват прави така, че да може да видим и какво има зад или под тях. При това без хипнозата на имажинерни понятия.

Цялата книга е изградена по невидим с невъоръжено Духовно око безотказно действащ механизъм: облъчване на набелязания обект – светкавичен анализ на отраженията на излъчените сигнали – мисловен рефлекс. Не е както в теорията на Иван Петрович Павлов, а още по-малко - както е било в практиката на Лаврентий Павлович Берия.

Автобиографичната си книга големият радетел за чистота на българската словесност проф. Ал. Теодоров – Балан, стигащ до крайности в тази си ревност, е озглавил “Книга за мене си”. И тази книга, както и предишните книги (с изключение на “Медената гилотина”) на Петър Доков са точно такива – за него си. Донякъде обаче. Защото по правило истината е винаги по средата. В случая тази среда не е златна, но въпреки това е високоблагородна. И ако в “Колажи”, “Блудна родна” и “Изкривени времена” преобладаващото чувство е носталгията, съпътствала години наред политическия гурбетчия Петър Доков, то равно-

сметката от неговите скиталчества и цената на златото, добито от промишването на човешки мозъци, роботизиране на поведението на Ходещите изправени, както авторът нарича пръснатото по света семе Авраамово, са едни от основните акценти в “Жадувахме феникс...”. Неговата одисея е резултат от политическата космогония на света и застрашително приближаващият крах на човешката цивилизация в резултата на нейното дехуманизиране. Или с две думи другото име на Апокалипсиса сега е - *Към космоАгония*. Страничните (д) ефекти на процеса са многопосочни центробежни и центростремителни тъмни сили в хоризонтално

КРАСИМИР МАШЕВ

СПЕЛЕОЛОГИЯ НА ДУХА В ТЪРСЕНЕ НА НАМЕРЕНОТО БЕЗВРЕМИЕ

и вертикално направление, чието непредсказуемо Брауново движение е в резултат от внезапното отваряне кутията на Пандора. Тези общочовешки злини са привлекли вниманието на Петър Доков и той ги изследва поотделно и вкупом, за да намери мястото им в световната политическа хранителна верига.

В този непрекъснат процес на сближаване на най-древната професия с четвъртата власт участва и той, в ролята на обект и активен субект от двете страни на желязната завеса. Нейното вдигане и спускане е ни повече, ни по-малко от изобретението на д-р Гилотен. За кого обаче? За онези давящи се, чието спасяване е тяхно дело, но и за оцелелите след всички горещи и студени войни. Но нали така се каляваше и стоманата. Принципът е повече от железен.

Като публицист, есеист и *Човек на перото*, Доков не може да бъде упрекнат в стерилитет към полемичните схватки по много проблеми от нашата история, и с академична ерудираност успява да очертае политическите идеологии, зад които най-често се прикриват неудобните исторически факти за една или друга идеологическа доктрина. Той убедително отстоява своята позиция, че тъмните петна от миналото не бива да се подменят с бели, т. е. *неморално е с псевдона-*

учен инструментариум да се внушава, че черното е бяло или обратното. И неговият неспокоен скиталчески дух непрекъснато *търси Корените на Злото*. И той открива, че те са впити не само в снагата на България и в душевността на Ходещите изправени много преди появата на *Империята на злото*; още в библейските времена, когато по *Образ и Подобие* е създаден *Човек*, но заедно с диханието на Творещия, той е вдъхнал и вселил в него и своето най-голямо проклятие – несъвършената му природа. И тленност. Това е богато илюстрирано навсякъде. И в текста за Езоп, където чрез *Машината на Времето* са разкрити и машинациите на

перли, но много по-друга.

Никак не е случайно това, че Ортега-и-Гасет ни напомня, че първоначалното значение на “Муза” е бездействие, безполезен труд, без възнаграждение, “труд без материална изгода, усилия, които посвещаваме на идеалното, на възвишеното”. Убеден съм, че точно тази Муза отново е вдъхновявала автора за написването на книгата му. Защото Петър Доков в началото на своя зрял житейски път започва да се утвърждава като талантлив учен в областта на обществените науки, но “подлага всичко на съмнение”, включително и много от основните постулати в трудовете на непоклатимите авто-

ритети на *Учението*, подменено с нетърпящата ереси *Вяра*. И става така, че неговата житейска съдба се превръща в едно от поредните потвърждения на прозрението на един от големите мислители от първата половина на миналия ХХ в., споменатият вече Ортега –и-Гасет, който пише: “От трагедията на науката се ражда изкуството.”

В “Жадувахме феникс...” някои от текстовете ще бъдат припознати като свои настроения, мисли и обобщения не само от философи, богослови, историци и социолози, но и от политолози, културолози, народопсихолози, че и краеведи, а най-вече от четци с разностранни интереси, на които не са безразлични съдбините български. Това не изключва появата и на яростни отрицатели на творчеството на Доков, някои от които вече са оповестени или тепърва ще се самообозначат. Други отново ще се направят, че не са забелязали неговото голямо завръщане в и без друго оскъдния духовен живот на многострадалната ни нация със затихващи функции. Но въпреки тях, книгата би допаднала на всички онези, които са осъзнали безвремението като част от вечността, непреодоимостта на духа, като част от нея, и се вълнуват от вечните теми в изкуството, от припламването на божествените искри на

съзиданието, породено от съдбовния сблъсък на твореца с непреодоимите препятствия и прегради на тленното и нерадостното битие на съпротивата срещу неморалното в общочовешкия смисъл на тази нравствена категория.

Това е книга за неутолими човешки дух, вечният му стремеж за човешка и социална справедливост, за моралната извисеност на духовността над вулгарните човешки страсти и низки влечения, за тържеството на духа над небедимия нагон, за нравствените послания на миналото и кривите огледала в зрението на политическата обремененост, която поради генетичната си увреденост страда от късогледство или от далтонизъм.

Заедно с насладата от прочетеното, с тази книга Петър Доков отново затвърждава убеждението, че бил и си остава по вяра, дух и принадлежност далечен и близък потомък на Балканджи Йово. А по волята на съдбата е успял да извърви и два от маршрутите на Щастливца Алеко. В днешните “изкривени времена” е нравствен подвиг да намериш сили в себе си след като си стигнал веднъж до Чикаго да се върнеш “и назад”. И да се обърнеш без гняв, но с болка отново натам, където си бил излъган, че земята е обетована.

И пак стигаме до Добрата Стара Книга – Библията. Добра, защото е Стара или Стара, защото е Добра? А може би защото е Книга на книгите, в която има и Песен на песните.

Но за брадатите варвари това едва ли има значение. И няма смисъл да оспорваме Кавафис. Варварите винаги пристигат в понеделник. Защото за тях годината е от понеделници. И под оставените от нашествията им руини и пепелища, жадуваната птица Феникс може да възкръсне само в митологични времена. В реалните конкретно-исторически времена, след оттеглянето на варварите, на ход винаги са били набезите на лешоядите.

Преведено на днешния глобализиран език – след *Четвъртата власт* идва неизбежната *Пета Колония*. И започва пировият час на лешоядите.

Това прочетох в *Шестата Книга* (симфония) на Петър Доков.

Алманах „Лирика 2010“ (фестивал на поезията), Издава НДК, С., 2010 г., редактори: Едвин Сугарев и Недялко Славов.

Очаквано, адмирирано, дискутирано, изданието на НДК „Лирика“ май остана единственото

възрожденско начинание в малката ни бодра, космополитна и опоскана държава. Има нещо енергично и оптимистично в това всяка година да се прави антологично издание на произведения, нецензурирани от времето. По страниците на „Лирика 2010“ има и истинска поезия, и сръчна поезия, и известни имена, и имена на млади, настъпващи поети. Но най-важното е, че тя успява да запази своята човешчина, хуманния си патос – все още в нея има искра от очите на живия човек, а не отблясък от металната става на киборг.

Изданието включва творби на 141 съвременни български автори, между които и варненските: Валери Станков, Веселина Томова, Владимир Стоянов, Десислава Неделчева, Димитър Калев, Елка Няголова и Иван Овчаров. Включен е също и Сашо Серафимов от Добрич.

Христо Христов - “Път”

Ванилин Гавраилов, “Серенада против суета”, ИК “Жажда”, Сливен, 2010

Излизам от контрол... И се завръщам... Семейство... Дом... Безлична самота... Във вените ми – все една и съща, крещи кръвта: „Къде е любовта?!...”

.... Затуй сега прибързано не ща ни отговор, ни обич, ни омраза!... Съдбата – туй, което ми подсказа, – е в простите, невидими неща...

Всеки народ е особен и има своя собствена, различна от на другите народи историческа съдба. Едни народи са големи и силни, организирани са в държави с важно място в геополитиката и определящи нейния ред и законите ѝ. Други са малки и немошни, кретащи в обора на историята и съпровождащи послушно големите и силните, онези, които вървят далеч преди останалите. Народите очевидно са като хората и като хората съществуват в някаква общност, изградена на иерархически принцип със строга субординация. Иначе човечеството би изпаднало в безконтролен хаос и щеше бързо да се самоунищожи в него. Народите имат зададена мисия и когато я изпълнят, потъват в историята и изчезват в нея.

Българският очевидно не е изпълнил мисията си, тъй като още е жив, макар да се е смалил и да преживява и днес тежки изпитания! Въпреки че българската държавата на два пъти (през XI-XII в. и XIV-XIX в.) изчезва и се възстановява мъчително след дълго и търпеливо очакване и след революционни действия и помощ отвън! И ако първото падане под чужда власт не е чак толкова фатално от културна и от цивилизационна гледна точка, тъй като влизаме в състава на Византийската империя и по-точно се интегрираме с културата и цивилизацията, към които по принцип принадлежим след официалното покръстване през IX в., то второто – в края на XIV век, когато падаме под властта на Османската империя, е с тежки последствия и рязка промяна в геополитически план. От друга страна обаче то е знаково изпитание за българската устойчивост и за способността на народа да оцелява и възкръсва след трагични събития.

Средновековната българска държава се създава през VII в. върху територията на Византия като военен съюз между два народа (славяни и прабългари), в рамките на който по-късно се образува новата славянобългарска народност. Тази държава се дислоцира на северо-западния фланг на християнско-византийската цивилизация. Тук или в близост до нея се очертава границата между Западната и Източната Римска империя, между Западната и Източната църква. Византия признава бързо новообразуваната държава, тъй като осъзнава нейното важно значение на охранител на северо-западните ѝ граници и буфер между нея и нашествията на варварските племена откъм Дунав. Славянобългарите трябваше да възпират опитите за инвазия в империята на народи и племена, които биха я разрушавали и ерозирали отвътре. Византия отстъпва своя територия и се пририява с политически съюз между двата народа, защото осъзнава ползата от силен форпост срещу северните набези. Тази надежда се оправдава няколко века поред – чак до IV кръстоносен поход през 1204 г., когато и разложената вече и сериозно боледуваща Византийска империя бива покорена

от латините. Истинските и смъртоносни заплахи за нея идват от юг, където тя няма такава солидна преграда пред враговете на православно-византийската цивилизация.

Славянобългарската държава и славянобългарският народ се включват в охраната на едно огромно културно и цивилизационно богатство и в спасяването на православието. Историческото значение на тази заслуга е наистина огромно и неизмеримо. При цар Петър (927-969) българската държава се приобщи окончателно към византийската цивилизация, християнизира се окончателно, разви плодотворно културата и утвърди ролята и мястото на Църквата в държавния, политическия и битовия живот на народа. По време на царуването на цар

ПАНКО АНЧЕВ

БЪЛГАРИЯ КАТО МОСТ В ИСТОРИЯТА

Петър се оформи аристокрацията и институциите на властта. От военна организация, каквато е била до него държавата се превръща в стабилен институт за развитие на икономиката, културата, църквата. На българския владетел официално е признато правото да се нарича цар – най-високият титул на владетел на държава, а архиепископът на Българската църква е въздигнат в сан патриарх. Сега тя не е само охранител на границите на тази цивилизация, но и активен неин строител и душа и сърце на славянския ѝ елемент. България се подготвя да изпълни предстоящата си роля на мост и трансмисия, която историята по Божи промисъл ѝ е отредила, защото това е времето и на подготовката на бъдещото величие на Русия и на преместването чрез и през България на центъра от „Втория“ към „Третия“ Рим. От България тръгват писаните на славянски език свещени и богослужебни книги и чрез тях източното християнство достига до Русия и се разпространява по всичките нейни територии, като ѝ придава нов смисъл и значение. По същество това е грандиозен исторически преход, предназначение за нов геополитически ред и утвърждаване на нова цивилизация. Но това е знак за скоршната гибел на Византия! България трябва да изпълни мисията си в този случай и да пренесе постепенно всичко духовно ценно от Византия в Русия и на славянския свят, за да го запази и за да оплоди бъдещото величие на „Третия Рим“.

Средновековна България се намира по средата на духовния път между Константинопол и Рим. През нея преминават папските мисионери и участниците в кръстоносните походи, чиято цел е да приобщят към католицизма българите и народите, населяващи Византия. Стремешът на папата е да завоюва Константинопол и да го постави под своя диоцез. Кръстоносните походи трябва да осъществят този грандиозен замисъл. Трябва, но преградата им е именно България. Независимо че и други български владетели след покръстителите на българския народ княз Борис-Михаил (852-889) са демонстрирали сърдечни отношения с Рим и дори са

пращали емисари за установяване на контакти за евентуално преминаване към западната църква, Българската православна църква отстоява заедно с държавата православно-католическата инвазия към Византия и южното славянство. При това с цената на жертви, разорения и много сили. Никак не е случайно, че тя остава и до днес православна държава и тук католиците са твърде малобройни и с нищожно влияние върху духовния живот.

Българите запазват своето православие и по време на османското владичество, макар вероятно да бе възможно по-рано да се върне отнетата им политическа свобода, ако бяха поели ръката на западната църква и бяха помогнали най-напред на полския крал

Христо Христов - „Зов“

Владислав Ягело през 1442-1444 г., а по-късно и се бяха поддали на католишката и протестантската пропаганда.

България брани северните граници на византийската цивилизация и е пречката и за Рим да покори духовно Балканския полуостров, а от там да наложи властта си върху целия славянски свят. Това е другата голяма заслуга на България в изпълнение на нейното историческо по Божи промисъл предназначение. Цената обаче е твърде висока: в края на XIV век България изчезва за цели пет века от политическата карта на Европа, но благодарение именно на историческата роля, която е играла и която предстои да изпълни, продължава реално да е жива и да се подготвя за новата си съдбовна мисия.

С падането на Византия под напора на османските турци през XIV в. Западната Църква би трябвало да се счита за победител в спора Изток-Запад. Вселенската патриаршия продължава да обгривва православните в Османската империя, но зад нея вече не стои могъщата империя, за да бъде влиятелна както преди в световните дела. А Западът вече е поел пътя на новата социално-политическа и икономическа система и скоро ще завоюва новия свят и да постави под политическо и икономическо влияние и зависимост цяла Европа. Но със засилването на Русия, което е видимо още от края на XIV в. и след падането на Византия и България под властта на османските турци

противостоеенето „Изток-Запад“ придобива нови измерения. Русия става защитник на поробените православни народи, от които най-голяма е групата на южните славяни, сред които са и българите. Добре е да се знае, че православните патриарси още след окончателното падане на Византийската империя под властта на Османската империя се обръща към руския император за намеса и избавянето им от робство. И това те правят постоянно чак до XIX в.

Новите реалности в Европа от Модерната епоха наистина по новому наложиха разглеждането на проблема за противостоеенето „Изток-Запад“. Могъществото на Русия подсказва необходимостта от нейното присъствие на Балканите и в славянския и православния. Така се появява т.нар.

„Източен въпрос“, който е възелът на противоречията в европейската политика от XVIII век насам. Западът е съгласен с мотивите на Русия и привидно не пречи на тяхната практическа реализация, когато те се отнасят до освобождаването на поробените православни славяни и сам работи за ликвидацията на Османската империя, но не дава това да става с резки движения, които да разрушат геополитическото статукво и се наклонят везните на влиянието в полза на Русия.

„Източният въпрос“ още с появата си е осъзнаван като цивилизационен, защото съдържа в себе си необходимостта от създаването, както смята Ф. И. Тютчев, на Православна славянска цивилизация и възстановяването на „Втория Рим“, т.е. Константинопол (дн. Истанбул) като главен център на православната цивилизация. В тази необходимост е и цялата му същност и смисъл. И макар не всички да говорят за това, на всички е ясно, че става дума именно за такъв процес, а не за просто „владееене на проливите“.

Ф. М. Тютчев правилно твърди, че Константинопол не случайно става център на християнството и с тази цел е построен от император Константин Велики. Той е главен град на Източната Римска империя и седалище на вселенския патриарх. В Константинопол се запазва истинското християнство така както ни е заветано от Светото преданията и Светото писание. Изпитанията на православието са тежки, но с падането на Византия и на православните славяни под османска власт се проверяват неговите носители и хранители. Изпитанието се дава не кога да е, а точно когато Русия може да замести Втория Рим и Византия.

И ако през 1878 г. след войната с Турция Русия се беше възползвала от даденото ѝ от историята право да завладее и задържи за себе си Константинопол, т.нар. „Източен въпрос“ щеше да бъде окончателно решен. Но Русия не можеше да има такова намерение, понеже в края на XIX век идеята бе узряла само в нейния секуларен вариант, а именно политическо освобождение на православните

народи на Балканите, а не в целия мащаб на Божия промисъл като възстановяване на „Втория Рим“ и създаване на Православната империя. В резултат на това европейската карта бе така разчертана, че да се осъществи принципът „разделяй и владей“. Новосъздадените национални държави на Балканите не се разположиха върху историческите си територии, а самите нации не се обединиха, разхвърляха се по съседни земи и станаха източник на двустранни и многостранни конфликти.

Няког оприличават Европейския съюз на Римската империя. Всъщност, това е и идеята на неговите вдъхновители и създатели. Чрез новата Римска империя те искат да обединят европейските сили за рязък икономически скок и тотално господство върху света. *Ала е очевидно, че необявената цел е да се възстанови империята в нейния западен езически вариант*, чрез което да се сложи ръката върху властта и се установи влияние върху източната част, т.е. православната, като се намали до минимум ролята на православните християни (при това откъснати от Русия) в решаването на световните дела. Европейският съюз е теория и практика, противоположна по дух и смисъл на християнско-православната концепция за европейското устройство, а това значи и на Божия промисъл, поради което не може и да се осъществи за дълго време. Поради това изключва Русия, но приобщава западните славяни и прави жест на православните (между които и южни) с приемането на България, Румъния и Гърция, като не им отрежда мястото, което те биха имали в *другата* концепция. Самото присъствие на православни славяни (българите) и изобщо на православно-християнски държави като Гърция, България, Румъния, Кипър прави този съюз проблематичен, но насочен единствено срещу Русия.

Европейският съюз има намерение да разреши окончателно и т.нар. „Източен въпрос“, като включи и Турция в себе си и така да възстанови в пълния ѝ обем Римската империя. Това решение не е „съобразяване с реалностите“, а политически ход за изпълнение на плана по „западен модел“. „Втория Рим“ няма да има, а „Третият“ ще бъде постоянно под прицел и обезсилян с отнемане на възможности преди възстановяване на империята в нейния „източен вариант“.

Правилното и целесъобразно, по Божи промисъл, възстановяване на „Втория Рим“ е необходимо на историята, за да започне ново развитие на човечеството, основано вече на ново общество (аз ще го нарека религиозно) съзнание. То е необходимо и заради изчерпването на целия досегашен модел на развитие и особено на развитието през Модерната епоха. Рано или късно всяка система се изчерпва и настанява да бъде сменена с друга. Така е и сега. „Източният въпрос“ е този, който дава знака, че чрез решаването му ще настъпи необходимата смяна и ще започне нова епоха. И България отново ще бъде мостът, по който ще се осъществи движението към обновения „Втори Рим“.

От стр. 1

особен вид СЪЗЕРЦАТЕЛНА ЕКСТРАВЕРТНОСТ. Неговият блян е действието, което ще бъде, а не – което е. Възжеленията за борба и революционна буря подсказват общия романтически корен и психологически паралелизъм на революционния тип художествено съзнание с декаданса и модернизма на базата на несъгласията със съответните обществени уредби. Но във всички споменати случаи липсва прагматичната програма на постепенното съзидание. В конкретните си практически прояви революционните ни поети никога не са били най-добрите водачи. Революционните колизии са може би най-човеконенавистното време, когато лирическите припламвания често са първото нещо, което е смачквано под напора на по-умели и прагматични действия. И „сливането между живот и творчество” при революционните поети най-често се измерва със смъртта и раждането на легендата.

Основен характеризиращ аспект във философско-психологическия контекст на революционния тип художествено съзнание, интерпретиран още в Ботевата поезия, е могъщото внушение за промяна на взаимовръзките между човека и заобикаляния го свят. Промяна, нетърпяща отлагане: тук и сега. И то не само в национално-освободителен или в социален, а и в общоумен смисъл. Още тогава поетът пречупва през призмата на родната действителност големите въпроси, които винаги са вълнували човечеството, обединени в общата тема за смисъла на човешкия живот. Великото достойнство на Ботевата поезия е, че тя прекраща далеч напред през психологическия, фолклорния и естетическия праг на регионално затворения тип мислене. Затворено в пределите на собствения си възрожденски кръгозор с неговите конкретни предназначения и модели.

Ето защо творчеството на Христо Ботев, като първи най-ярък пример за революционния тип художествено мислене в българската литература, не се съизмерва толкова с идейно-тематичната и темпорална характеристика на културно-историческите събития и факти през епохата, когато е създадено, колкото с цялото пространство на народопсихологическите наслоения в общественото съзнание и то, интерпретирано като пресечна точка на срещата между минало, настояще и бъдеще. Така ситуирана, поетическата визия при Ботев не изразява толкова познатите норми и закономерности като кръг от проблеми и начини на подредба на родното битие, колкото търсенето на нов смисъл в човешкия живот. Това е особен вид акумулация на визията, когато лирическият „аз” потъва и се „разтваря” в подмолиите и водовъртежите на чувствата и състоянията. Когато и самият той се превръща в символ на тези чувства и състояния.

Поетът пресъздава своя лирически „аз” чрез визиране на ценностните категории от българското битие. Категории, ус-

воявани и „шлифовани” векове наред в семейно-битовите и социалните превъплъщения на народния живот. Отвореният тип революционно-художествено мислене на поета „всмуква” тези дадености от историческото битие, пречупва ги през призмата на проблематиката в настоящето, за да ги инфилтрира в оценачен аспект като отговор на вечния въпрос за смисъла на човешкия живот, изстрадал у себе си представата за борбата срещу поробителя не като спечелване или загубване на една битка. И дори не само като геройска смърт, а повече като „предаване” на свободолюбивия дух – насочен не толкова срещу конкретния „душманин”, а срещу потисника въобще („На прощаване”).

Друго голямо откритие, което Ботевата поезия вплита в тъкната на революционния тип худо-

ЗА 2 ЮНИ И ЗА СМИСЪЛА ОТ НАСЛЕДЕНИТЕ СОЦИОКУЛТУРНИ НАРАТИВИ

жествено мислене, е стихията на въпросите. Но не в смисъла на еднолинейното и програмно „Какво и как да стане?”, а психологически нюансираното „Защо?” и „В името на какво?”. Въпроси, с болезнена осезателност наслагващи се в лирическата визия. Подплътяващи убедителността на внушенията. Преминали през пламъка на съмненията и къпещи се в разяждащите вълни на униженото човешко битие. Въпроси, изтласкващи на преден план покрусата от загубените основания за живот. Това е, между другото и един от белезите, по които безпогрешно може да се открие великото от епигонското в революционната поезия.

Хр. Ботев също изстрадва своите „Защо?” и „В името на какво?”. Нещо повече - поезията му се ражда от страшните отговори на покрусата и униженията в първите основания за живот – майката, домът и родът. Домът и родът в нравствения катехизис на българина винаги са били нещо свято и неприкосновено. Нарушаването на тази неприкосновеност винаги води до избликуване от дъното на душата на най-силните чувства. Защото е посегнато към корените на най-скъпковеното и болезненото за българина. Лирическата интерпретация на погаването на тези най-скъпи образи в „На прощаване” дори подтиква читателя или слушателя сам да дорисува картината на робската действителност – дотолкова са „вътре в нас” тези неща.

*Но кажи ми какво да права,
кат ме си, майко, родила
със сърце мъжко, юнашко...*

В тези стихове Ботев пресъздава психологически точно с няколко шриxa усещането за изчерпателност, осезателност и дълбочина на изображението и в същото време визията е отворена за нови наслагвания, за „дочитане” и нюансиране на внушенията. В цялата творба лирическият „аз” не разказва, а преживява и съпреживява. Той винаги е потопен в стихията от разтърсващите вълни на синтеза ретроспекция и бунтовни видения.

Лирическата визия се отлича-

ва с изключителна по мащабите си емоционална уплътненост. Духовната съпричастност, както и екзалтацията на лирическият „аз”, обогряща и осмисляща поетическата образност, го превръща в символ на една нова нравствена категория в народопсихологическата „ниша” на общественото съзнание – жертвот готовност в името на живота, осмисляща всяка дума, жест и стъпка. „Да каже нявга народът...” не е логическа констатация, а нравствено-психологическа категоризация.

Разглеждайки в този аспект революционната поезия, се натъкваме на един привиден парадокс. Проф. Тончо Жечев много точно е открил същността му като горчива историческа равностметка, разглеждайки финала на поемата „Септември”: „Ние бяхме и си оставаме пленници

Христо Христов - „Завръщане”

на поетически, наистина красиви поетически екзалтации. И ще си останем розови интелектуални бебета, докато способността ни за критическа интерпретация се замъглява от поетически екстази и по тоя начин се явява тяхно продължение. Тоя главо-замайващ скок Нагоре, в празното небе, е всъщност поетическо прикритие на пълната безизходница, на трагичното невидение по въпроса: Накъде?”(1) А малко порано е заключил: „Формирането на нашата интелигенция стана по времето на последния етап на Възраждането, което съвпадна с най-дълбоката криза на класическите човешки ценности. Това е времето на нихлазма в човешката история, когато Ницше оповести, че Бог е мъртъв.”(2)

Както вече споменахме, тези думи на проф. Жечев най-добре отразяват парадокса на историческото разминаване между великата цел, обосновава появата на революционния тип художествено съзнание през Възраждането, от една страна и европейските философско-естетически императиви в същата тази епоха, от друга. Тогава този тип художествено съзнание (като у нас, така и при други малки народи) се е родил в лоното на патриотичния национално-освободителен идеал, при голямата тема за бунта срещу вековната отоманска империя. Нещо, което, разгледадено в пошироки аспект на световното устройство, носи в себе си и нихилистичните отблясъци на разрушението. (В определен аспект,

дори и лозунгът „Свобода или смърт” носи такъв смисъл.). Но докато революционната поезия е тясно обвързана с патриотичния идеал, нейният нихилизъм е свят нихилизъм, носещ дълбоко историческо и психологическо оправдание. Ето защо, през епохата на Възраждането, посредством смислово-емоционалния синкретизъм на своята изява във всички посоки на формиращото се национално самосъзнание, революционният тип художествено мислене се превръща в основополагащ фактор за нарастване на националното самочувствие, чрез припомняне или новосъздаване на нравствено-естетически категории и психолого-исторически основания. В този смисъл, „програмата”, която Паисий откроява в „История славянобългарска” за бъдещото развитие на българската общност, далече над-

хвърля търсенето на потвърждение за реалността на фактите, върху които се базира. За възрожденския българин са чужди „страданията на младия Вертер” и сложната изтънченост на векове развивалата се европейска философско-естетическа мисъл. В тогавашния европейски обществено-културен спектър българинът се вписва именно с ПАТРИОТИЧНИТЕ ИМПЕРАТИВИ НА СВЕЩЕНИЯ СИ НИХИЛИЗЪМ, концентрирани в лирическите обобщения за смисъла на човешкия живот в условията на робството (Ботев). Обобщения, постигнати от революционния тип художествено съзнание чрез визиране на една друга мечта на реалност, където са оценъчно инфилтрирани и смислово-емоционално преориентирани традиционните нравствено-естетически ценности.

Но в по-късните изяви на нашата революционна поезия накъде наистина води това „Нагоре”, за което говори Т. Жечев? В отговора на този въпрос се утаява като че ли единствено трагичната предопределеност към катаклизмите на „светия нихилизъм” в развитието на българската революционна поезия след Ботев и Вазов. Когато революционният тип художествено мислене не винаги „съпътства” културно-историческия развой на обществените надежди за коренни промени на битието. Защото „Нагоре” при Г. Милев е нещо различно от „нагоре”-то в пролеткултовските произведения на 20-те и 50-те години през миналия век. Десетилетията, когато лирическата интерпретация превръща своите художествени внушения от израз на състояния и възжеления на духа (със свободно „движение” по спектъра на естетико-философския ареал на своето време), в екзалтирана идейна пропаганда, тематично схематизиране и опростителство.

Екзалтираният изблик при Г. Милев, заключен в неясния по смисъл призив „Нагоре”, неясен като възможност за реално приложение в социалното развитие и държавното устройство, не из-

разява нещо друго, освен социално-утопичното възжеление за „свобода, братство, равенство”, за земята Ханаан, за Райската градина, от където са били изгонени библейските Адам и Ева. Или, в най-общ смисъл – възжеления за загубена житейска хармония. Ако този знаменит финал на поемата „Септември” се разгледа в аспект на формално-логическо опростяване, може да се направи дори извод за подчертано атеистични императиви на лирическата визия. В ракурса на едно такова разглеждане се открояват подобни изводи и за Ботевото „Моята молитва” и Вазовото „Защитата на Перушица”. Но едва ли и самите автори са имали предвид подобен начин на възприемане на техните произведения. Емоционално-смисловата акумулация на визията, внушаваща усещането за алогичност на изобразяваното и болката за човека – това е другата отличителна характеристика на революционния тип художествено съзнание. Лирическият „аз” е изваден от логическата схема на ежедневно-житейското и е „завъртян” в хаоса на творческото индивидуално-психологическо открояване на нови взаимоотношения между, на пръв поглед, несъчетаеми или дори немислими неща. В това отношение революционният тип художествено съзнание, интерпретирано в творчеството на най-ярките си представители, психологически и естетически се родее с върховете постижения на всички направления и течения в изкуството.

Чрез революционния тип художествено съзнание България е „заявила” пред света своето национално и културно събуждане. Дълбокият отпечатък, който то оставя тогава върху процесите за консолидация и утвърждаване правото на нашия народ за собствено държавно устройство, е една особено чувствителна струна в народната душевност. И именно чрез нея бе манипулирано десетилетия наред общественото мислене. В лозунгите „Революцията продължава” и „За революционни промени” се крие всъщност напъните на определени идеологически инстанции и стожери да внушат, че винаги революционният тип художествено съзнателно изобразява и оправдава криволиците на общественото ни битие. А всъщност поезията не само на Ботев и Вазов, но и на Смирненски, Г. Милев, Фурнаджиев, Разцветников, Вапцаров, както и на творещите след 9.09.1944г. Пеню Пенев, Левчев, Ив. Динков, Ст. Цанев и др. е израз изключително на състоянията и възжеленията в духовната нагласа у творците за провокиране на промяна у самия човек. Каквато е въобще и целта на изкуството. Тематичната даденост е само поводът, от който се оттласква индивидуално-психологическата устроеност при големия творец, за да полети към визията на другата реалност. Където нещата са подредени вече по законите на изкуството, а не по конкретните предназначения на партийните доктрини.

1. Тончо Жечев, „Болки от текущото”, Изд. „Летописи”, 1995 г., 124 стр.

2. Пак там, 123 стр.

Представете си ръцете ѝ - нежни със сини венчки върху тях, с дълги и красиви пръсти, завършващи с изящен маникюр. Върху безименния ѝ пръст блести златен пръстен, украсен с прекрасен диамант. При всяко тяхно движение той пречупва спектъра на светлината. Не са спокойни те, защото не им е уютно никъде задълго.

Да, читателю, сега сме аз - авторът, ти и тези редове. Ще ти разкажа за тези ръце. И не само за тях..., защото... И ...

Далеч на юг от големия всеяден град живееше със своите пулс и сърце малко селище. В нозете му вълните на морето се гушеха ту ласкаво, ту пък с гняв ги връхлитаха. Тук денят започваше със самодоволното кукуригане на пелтите и завършваше с падането на нощта. Природата щедро даряваше хората със своите плодове и те бяха по детски щастливи. Но всичко си има начало и край. През един слънчев ден хорът от птичи гласове бе прогонен от неистов шум на мотори. И се започна... Огражденията и поголовната сеч на вековните дървета, които с короните си раздаваха живителна прохлада през знойните летни дни, пълнеха със сълзи очите на местните жители. Какво ли можеха да направят? Тук властваше законът на финикийските знаци. Безмилостно той прегазваше всички човешки добродетели.

През този период от време дамата Хикс, нека така да наречем притежателката на ръцете, живееше в това поселище и беше млада госпожица. Ежедневното ѝ, предсказуемо до най-малък детайл, носеше само радост за нея и околните. И като всяка контактна личност тя си имаше приятелка, на която да доверява най-скъровените си тайни. До тук историята, драги, читателю, е до болка тривиална. Може би и продължението... Но ... Обратът започна с една непредвидена среща, която друго човешко същество би заб-

равило веднага, но не и нашата героиня или персонаж. Пръстенът напрегнато пръскаше искри върху бледата кожа на стопанката си. Сякаш умоляваше, настояваше някой да го сваля от неподходящата за него ръка. Това не убягна от погледа на госпожица Хикс. Тя не можеше да откъсне очи от него. Всичко би дала, за да го притежава. След това навъсено огледа господарката му, която от своя страна също я изучаваше с иронична усмивчица. После незнаяно защо плъзна поглед по ръката на приятелката си, държаща грифа на мандолина и кротко притисната към полата на роклята ѝ ушита от евтин американ. Нещо в душата на госпожицата се преобърна. Този, старият, до болка, до умопомрачение познат свят придоби уродливи, грозни очертания. Как е могла да живее така толкова много години? Попита се гневно и реши. От тук нататък пъпната връв с него ще бъде тотално прекъсната. Тази промяна не остана незабелязана от Цвета, момичето, чиито пръсти свещенодействаха със струните на мандолината. Те бяха топла, съзидателна магия за живата и неживата материя. Но госпожица Хикс оглуша и ослепа за всичко останало зад гърба ѝ. Пръстенът, невидим за околните, но толкова примамлив за нея, я направляваше с увереността на победител, завоювал много победи. По-късно похотливото желание на сина на един от най-влиятелните хора от съседния град да се сближи повече от обикновено с Цвета, дойде като манна небесна за евентуална крачка към обекта на мечтата ѝ, който неусетно се превръщаше във фикс-идея. Предварително начертаният от нея план следваше плавно своите точки.

Но ... Винаги има едно „но“ почти във всяка човешка история. И това „но“ е малкото препъни камъче. Както и да е... Моля те, извини ме, мой, читателю, за философските ми отклонения! Явно такава ми е природата, въпреки моите опити за промяна.

Ненавременното влюбване на Цвета във въпросния господин и плодът, който растеше с часове в утробата ѝ, на тяхната взаимност хвърли в шок госпожица Хикс. ”Глупачка.” Охарактеризираше се тя на ум. Как можа да го допусне? Тласна съвсем съзнателно невинното момиче в ръцете на богаташкото синче и то, заради парче благороден метал и... А-а-а... Не! Всеки да си плаща грешките. А ... и нероденото ... Късно беше за абортирането му. От срам или от егоизъм, Цвета скри за бременността си, докато симптомите не станаха явни.

Доста време мина от абитуриентския бал на двете приятелки. Финансите на родителите им за тяхното образование стигнаха дотук.

СВЕТЛА ПАВЛОВА-ФЕЙТ

ДАМСКИ ГАМБИТ

Госпожица Хикс успя да си намери работа като начална учителка в местното училище. Не можа да се пребори с „голямата“ уста на родната си майчица, която непрекъснато хленчеше за пари. Докато майката на Цвета, вдовица от много години, следваше с радост желанията на единствения си дете. Тя прие с гореща благодарност към Бог раждането на внучката си, въпреки грозните одумвания на хората. ”Ех, чедо, - казваше кротко - хорските уста са като ханджийска порта. Можеш ли я затвори?” Госпожица Хикс не разбираше тази крехка, преждевременно повяхнала за годините си женица. Духът ѝ подобно колос се извисяваше над човешките предразсъдъци. Не изпостала този дух ни на йота, когато Цвета и едногодишната ѝ щерка безследно изчезнаха. Напротив ... Месеци наред тя неуморно хлопаше по вратите на властимащите. Не се отказваше, чувайки зад гърба си: - За една курва и копелето ѝ тръгнала да се застъпва... Срам няма.

И госпожица Хикс чуваше тези думи, защото я придружаваше навсякъде. И... ронеше сълзи ..., но за кого ... Знаеше, че приятелката ѝ заедно с малкото ѝ дете отдавна не са между живите, но се опитваше да убеди клетата майка и баба в противното. - Ох, момичето ми, ...

Опонираше ѝ тъжно тя. - ... със сърцето си усещам, че са мъртви, но ... все се надявам да са живи. Кой знае? Понякога стават чудеса. В такива моменти госпожица Хикс искрено се молеше ръката на наемния убиец да е трепнала. Сърцето му да се е смилило поне за малкото русокосо ангелче. Та то през тъй краткия си живот не е имало шанса дори да намрази някого. Но ако беше

така, досега да бяха получили някаква, макар и нищожна, информация. След това егоизмът надделяваше и тя изпаднаше в яростни обвинения спрямо Цвета. Никой не знаеше кой е бащата на малката, освен госпожица Хикс.

Това беше най-силният коз, с който тя държеше Жорж, нейният картбланш към пръстена. Недвусмислените многократни намеци на Цвета за биологичното бащинство на Жорж и то на всеослушание изправиха „скъпата довереница“ на нокти. Преди преди я да си мълчи, но тя не я послуша. Жорж изпадна в паника. Скандалът щеше да го съсипе. И тогава пак госпожица Хикс подхвърли мимоходом пъкления си план.

Не настояваше, не се опитваше да го провокира, даже не го повтори. Остави всичко в ръцете му и се оттегли.

Много по-късно тя чу подробности за двойното убийство в съдебната зала. Въображението ѝ прожектираше като на кино-екран, как сияещата от щастие Цвета, хванала малката ръчичка на дъщеричката си, върви по пустия път на крачка пред своя убиец. Навярно си е представяла влюбените очи на Жорж при първите им срещи, тръпнещото му от страст тяло. Горката! За първи

път я съжали. Спомни си мандолината в стаята на убитата. Окачена на една от стените за обикновен пирон, тя беше покрита с дебел слой прах. Госпожица Хикс посегна към нея, за да я почисти, но мандолината тревожно иззвъня. Уплаши се много. Явно мъртвата никога нямаше да ѝ прости. Та, за подобно предателство не може да има прошка на тази земя. Според съдебния регламент последваха самопризнанията на извършителя на двойното убийство. С идиотска усмивчица той подробно разказа кой го наел, колко лева са му бройли, как е умъртвил жертвите и къде ги е заровил. И накрая тихо завърши: - Тя ми се моли да пощади детето, ама ... Прокурорът, държейки с дясната си ръка високо над главата малка бебешка обувчица, изкрещя: - Изверг, защо не я послуша? Защо не пощади тази невинна душица? Все някой добър човек щеше да приюти детенцето. Уличните високоговорители предаваха всяка дума от процеса. Море от хора, притаили дъх, слушаха с изопнати от гняв лица. Когато изправиха на крака обвинените в предумишленото двойно убийство за произнасянето на решението на съда, народът отвън изрева като един:

- Смърт, смърт за убийците на Цвета и нейното момиченце. Волята на народа съвпадна с решението на съда. Сърцето на вече госпожа Хикс не трепна, но косата на Жорж побеля пред очите на присъстващите. Дълго желаният пръстен върху безименния ѝ пръст пръскаше ледени отблясъци. След екзекуцията на Жорж детето от законния им брак се роди мъртво. Сякаш не желаше да поеме по белия свят без баща. И този факт не повлия върху психиката на госпожа Хикс, защото пръстенът се кипреше върху ръката и подобно пълновластен господар, а и финансовата ѝ сигурност надхвърляше многократно желаното от нея.

Тя беше изиграла блестящо своя дамски гамбит. А съвестта? Скъпи мой читателю, тази дума е непозната за душите на подобни човешки индивиди.

Димитър Вълчев-Американец, „Лунна импресия“, изд. „Пиктограф“, Варна, 2010 г.

Осъзнато чувство за вина. С него започвам, защото, колкото пъти се изправя пред паметта на този Голям Приятел (починал през 2003 г.), толкова чувство за вина неизбежно тежи на гърба ми. А предполагам, че и другите му приятели изпитват подобни угризения. И как не, когато толкова много закъсняхме – години, за да се сетим да оставим за бъдното някакъв, макар и малък, спомен за Димитър Вълчев. За човека, спортиста, интелектуалеца, журналиста и скромния, а затова и неизвестен поет.

Че пописва стихове, знаехме малцина. Добре си спомням разговорите ни, в които се опитвах да го убеждавам (сигурно не само аз), да предложи стиховете си в някое издателство или редакция. Винаги е отказвал, с оправданието, че това са само негови плахи и чисти

любителски опити. Не се наемам с оценка дали това е така или не. Но дори и да са такива, не е задължително да си литературен критик, за да усетиш, че през тези опити прозира една богата и чувствена душевност.

Асен Минчев

Неговите предавания по Радио Варна, при това на живо в разговор с радиослушатели още преди 1989 г., се помнят със своята злободневност, преплетена езоповски с хумористични нотки! И ето, че едва след кончината на този скромнен радио-телевизионен журналист и вестникар с две висши образования, благодарение на сестра му Нели Кипровска, се откри другото му лице! Лицето на поет!

Стефан Венецианов

ЗА ДИМИТЪР ВЪЛЧЕВ – С ЧУВСТВО ЗА ВИНА!

ДИМИТЪР ВЪЛЧЕВ
(1936 – 2003)

ВЪЛНА

Когато си заминеш ще остане на устните ми този вкус горчив на есенни листа и морска пяна и този малък смешно стар мотив на песента забравена отдавна, че любовта прилича на вълна – отдръпва се мъчително и бавно, а ни залива с чудна бързина.

ЛУННА ИМПРЕСИЯ

Къде ли си в тази вечер синя? Една луна виси като декор. Една луна блести като преминал ограбен от годините актьор.

В такава нощ парченце лунно злато се разтопи на твоята коса, обagri в меки пламъци земята и се превърна в капчици роса.

Беше тъжна. Едва ли очакваше някого. Защото,

ако очакваше някого, нямаше да бъде тъжна. Освен това, кой идва на брега, за да подарява цветя.

Нещо се е случило. Нещо много тъжно.

Жената беше хубава. Жена в разцвета си, както обичах да казвам напоследък за жените между четиридесет и петдесет. Косите ѝ бяха прибрани, заедно с тъгата слабото ѝ лице отразяваше слабата есенна светлина в късния следобед. Явно жената беше съкрушена и единствено, което издаваше сила и характер, беше походката ѝ. В едната си ръка държеше обувките си, в другата - букета, подритваше мидените черупки по брега, стъпваше уверено, тялото ѝ беше стегнато, дори дискретните полюшвания бяха забранени. Няколко пъти се разминахме, но аз за нея бях част от пейзажа, камъкът навътре в морето, който случайно се е преместил на брега.

Според мен тя беше непредвидима. Познавах тези жени с изпити лица, с внезапни прояви на тъга и радост, менливите пристъпи на характера им, предизвикателното им поведение, действията им, които другите, меко казано, намираха за ужасни.

Упорито си мислех, че жената е самотна. Оттам идваше този отчетлив отпечатък на тъга и безсилие. Самотна жена, която е готова на всичко, за да отхвърли това бреме.

Представям си, че е имала мъж, на когото е държала. Висок, як, широкоплещест, с къса тъмна коса. Силен, но затворен и подгиснат мъж. Не помни майка си и баща си, не помни кой го е отгледал. През целия си живот се е справял сам, свикнал е да бъде сам. Привързан е към самотата като куче с каишка към стопанина си. Другите му пречат да живее и затова той постоянно ги избягва. Дори сам си приготвя храната и не понася някой да му се меси. Мрази да му помагат, не иска никой да се грижи за него. Във всяко общество се чувства като диавол, който току-що е излязъл от джунглата.

Как е успял да завърши средното си образование и да стане електротехник? Отговорът е един – трудно е успял. С недоверие към

съучениците си, винаги е стоял сам на чина, след часовете се е спасявал с бягство, да не би някой да се принади към него и да го заговори.

Единственото момиче, което поглежда, се казва Неда. (Ето че намерих име на жената, която продължаваше да се разхожда по брега и да подритва мидените черупки). Неда също го гледа и това е единственият човек, пред когото той не свежда очи. Рискува тя да го заговори и има голяма вероятност да не побегне при първата дума.

По време на първата брачна нощ Неда се мятат като лодка в бурно море в ръцете му, възхитена е от неговата дарба в леглото. След като свършват, той си взема завивките и ляга на пода.

- Не мога да спя с друг човек – промълвя и се завива през глава.

Появява се малкият Алекс, но по нищо не личи, че той му се радва.

Нито веднъж не взема детето на ръце, не му помага да проходи, не го хваща за ръка, когато Алекс тръгва сам. Самотната му природа пречи на Александър (ето го и името на този мъж) да се привърже към когото и да било, тя го кара да се крие дори вкъщи, усамотява се в свободните стаи, стърчи на балкона или излиза и с часове броди из улиците.

Парите в семейството наистина не стигат, но не това е истинската причина Александър да замине на работа в Испания. Живее сам на квартира, работата си като електротехник също върши сам, храни се сам, разхожда се сам, съвсем малко знае испански и не разговаря с никого. В началото заминава за шест месеца, остава година, после две, три години...

Така че Александър не е мъжът, за когото е предназначен букетът, все пак той е в Испания.

Неда наистина го чака и винаги извърща глава, когато някой случаен мъж се опитва да срещне погледа ѝ. На третата година ѝ писва и решава да се огледа все пак. Не за пръв път забелязва, че светът е пълен с лигльовци.

Веднъж минава покрай строителен обект и един от строителните работници ѝ подсвирва.

- Искаш ли нещо? – пита, сама учудена от своята дързост.

Мъжът се изчервява, а тя много обича мъжете, които се изчервяват. Прилича на Алексан-

дър, с тази разлика, че очите на Александър са тъмни, а на този - сини. Когато проговаря, тя едва му разбира. Момъкът е от някакво далечно западно село, има силен акцент и трудно намира думите.

Неда винаги е смятала, че има два сериозни недостатъка като жена – ниския ръст и малките гърди. Дали това не е причината да избира неуверени затворени мъже, които трудно можеш да покажеш на приятели. Дали и тя не иска да се затвори с такъв мъж, дали това не нейното своеобразно бягство от обществото? Не са ли такива мъже израз на нейната несигурност, че някой може да я обича истински?

Неда прибира Вергил в собствената си къща. В началото ѝ е интересно да се грижи за Вергил,

АТАНАС СТОЙЧЕВ

ЖЕНАТА С БУКЕТА

който е живял в къща с външна тоалетна, почти не познава топлата вода и след работа се облива с вода от шланг. Прави му мили забележки за неточните думи, артикулира, за да го накара да ги произнесе правилно. Подбира книги, към които той постепенно се пристрастява. Слушат заедно музика и, разбира се, гледат телевизия. Вергил свиква с Неда, гледа я със страхопочитание, и макар че тя се държи мило с него, той умира от страх да не обърка нещо и да предизвика нейния гняв. Изглежда, на Неда това ѝ харесва – мъжът да те гледа като вярно куче, да пита за всяко нещо и да върви подире ти като сянка.

Когато се разхождат, когато ходят на кино, влизат в театър, Вергил е постоянно нащрек, чувства се като човек, който всеки момент ще извърши престъпление и ще го хванат. Колкото и да избягва да го запознава с приятелите си, това се случва, все пак те не живеят на самотен остров. Това е голямо изпитание за Вергил, той губи ума и дума, не знае какво да каже, как да завърже разговор, как да отговори на случаен въпрос. Всичко това безкрайно го изморява, вечер не може да спи, а на другия ден на строежа се чувства като парцал.

Когато съобщава, че отива на село да гледа болната си майка, Неда не се учудва.

След време минава покрай

друг строителен обект и отново вижда Вергил. Този път не ѝ подсвирва. Човек трябва да знае какво иска, когато подсвирва на някого.

Неда също не се спира и не му казва, че вече носи неговото дете в утробата си. Когато ражда момче, нарича го Вергил.

Хайде да бъдем романтични. Ще си приказваме тихо, почти шепнешком, за да не смутим романтичните пориви, които нахлуват в сантименталната душа на Неда. Тя мечтае за екзотични пътешествия, за захвърлени острови на сред океана, където да се разхожда полугола, да се среща с истински индианци, които познава от книгите на Майн Рид.

Може и индийци. Тя има приятел, когото всички познати наричат Кришна. Той е член на някакво източно братство и всяка година по няколко пъти ходи в Индия. Понякога взема приятели и ги развежда из Индия. Неда събира пари и се записва за поредната екскурзия.

Кришна си има програма, разглеждат важните забележителности на Индия, накрая решава да ги заведе в индийските джунгли. Там, казва той, ще видят истински диви слонове.

Водачът им се казва Радж, висок слаб индиец, облечен в дрехи със защитен цвят. Той, като повечето индийци, е словоохотлив, жестикулира, усмихва се и по нищо не личи какво очаква групата по-късно. Неда го харесва и го поглежда скришом.

После се оказва, че са минали по пътека, по която не е трябвало да минават. На слона, който ги напада, това не му е харесало. Когато го виждат засилен към тях, всички от групата губят ума и дума и се разбягват. Неда се спъва в някакво коренище и е първата, която слонът решава да наниже на бивните си. Замахва и за щастие не успява да я подхване и да я запокити някъде. Прави ѝ дълбока рана, на онова място под кръста, което тя истински харесва – може би единствената част от тялото си, която харесва. Тези мисли ѝ минават за секунди, защото припада от силната болка. После разбира, че Радж отвлича вниманието на слона и той хуква след него. Бяга на зиг-заг, обърква слона, през това време групата излиза от джунглата. Радж изнася

Неда от джунглата на ръце. Качва я на раздрънкания си джип без прозорци и врати и я завежда в собствената си къща. Тук, обяснява на съвзелата се Неда, няма болница в радиус от триста километра.

Къщата на Радж се състои от две стаи. В голямата стая спят цялото многолюдно семейство на Радж, а другата е само за него, той е първороден син.

Точно на неговото легло започва да я лекува майка му. Изстиска соковете на някакви треви, слага нещо лепкаво, за да се затвори раната, маже я с мехлеми. Радж също се грижи за нея, дори в началото я храни, защото тя не може да става. Когато раната заздравява, Неда със сигурност знае, че Радж е влюбен в нея. Не се бори дълго с мисълта, че това е просто поредният мъж, който ще я гледа в очите. Но такова обожание, толкова красиви думи за любовта, тя не е чувала през живота си. Затваря си очите си пред факта, че тази любов е невъзможна. Надява се на чудо, по някакъв фантастичен начин те да заживеят заедно.

Но фантазиите са едно, а истинският живот - банален и скучен. Неда е оставила две деца в България и трябва да се върне при тях. Радж не може да остави многолюдното си семейство, защото е единственият, който работи.

Когато се връща в България, разбира, че носи детето на Радж. Този път се ражда момиченце и тя го нарича Рита. Такова е името на главната героиня от индийски филм, който тя е гледала като малка.

Господи! Толкова е просто. Тя се е запознала по Интернет с американец, който днес е пристигнал. Тя го посреща на летището с този букет в ръка. Вижда го отдалече и му маха. Той е едър, с брада ала Хемингуей, не може да бъде сбъркан. Не отговаря на нейното махане и гледа в друга посока. Малко преди да се втурне към него и да му върчи букета, друга жена я изпреварва и му връчва друг, по-голям букет. Мръсникът си е уредил среща с две жени.

Ето защо Неда е тук с този злополучен букет.

Виждам я, че застава на края на буната и хвърля букета в морето.

- Майка ми почина – казва, докато минава покрай мен, – поръча да хвърля цветя в морето, много го обичаше...

DOWNLOAD & UPLOAD

Радвай се,
че събраните ти съчинения
някой настървено разпилява
именно като цитирани
и тук, и там,
за да ги запази...

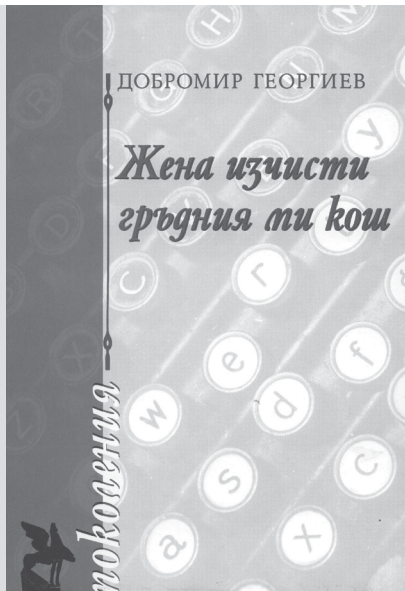
Иначе няма ред
в творческия хаос,
нито памет.

Един ред препоръчан
е достатъчен
за e-mail човешки.

Добромир Георгиев,
„Жена изчисти гръдния ми кош”,
изд. Словото, София, 2010 г.

НЯМА ДВЕ МНЕНИЯ

Чувствам се
късметлия
с Google,
но си търся
белята
под дърво и камък.

А ЛА СКАЧЕНИ СЪДОВЕ

Прилепвам
до ушната си мида
лакирана раковина
на морска рапана
& слуховият охлюв
долавя музика –
гласа на Музата
на маринистите.

ПЕТЪР СТОЙКОВ

Станах просяк,
но ще прося за другите.
За тези които нямат,
за гладните, бедните, бездомните.
И ще почувствам унижението.
Ако е унижение да просиш.
Ще прося
официално облечен.
С вратовръзка,
с костюм,
като че ли отивам
на прием
или на бал.
Ще застана
пред църквата
до другите просящи.
Или до подлеза,
но не до
фалшивите просящи.
И после всичко
пуснато
в мойта паничка
ще им дам.
Ще дам
и от себе си.

Поискай
ми звезда.
Ще я сваля
от небето
и ще ти я
дам.
Поискай две
и мойта
ще ти подаря.
Но не искай
звездите
на цялата небе.
Всеки има
по една звезда.
Ще
е
егоистично
по този начин
да доказвам
любовта си.

РИСУНКА С МОЛИВ ПО МЛЕЧНИЯ ПЪТ

Красивите звезди
са плачещи светулки.
Вселенска болка
изживяват.
Тъга изпитват
в самотата си.
И светят.

Залюбих остатъка
от твоята женственост.
Стар съм вече.
И ти си стара.
Караме критическа...
Впрочем стари
са само телата ни.
А колко са млади
душите ни.
Как силно те обичам!
По-силно
от младежите
и по-мъдро,
заради годините.
Но повече
ли те обичам
поради възрастта ми?
Не знам, дали?
Но и като млад
така щях
да те обичам,
ако те бях
срещнал по-рано.

Христо Христов - "Нике"

МИЛЕНА ИВАНОВА

ЕДНА ЖЕНА НА ТРИДЕСЕТ ГОДИНИ

Една жена, която има зад себе си не ден, ни два,
а спомен във гръдта е свила за цели тридесет лета.
Когато устните познават на толкова мъже вкуса,
но истински я оценяват и жадни те за друг не са.

В мига, когато тя самата онази мисъл заличи,
че песента ѝ е изпията и нова няма да звучи.
И дланите ѝ наранени усетят топлия покой,
защото са благословени да вършат добрини безброй.

Когато мъдро превъзпита сърцето си да не скърби
и види истината скрита и в най-печалните съдби –
тогава тя е най-щастлива и слънчев прах навред вали
и адски много ѝ отива да е на тридесет, нали?

Успехът предано я следва и в тъмни нощи я теши,
дори да бъде най-последна – по пътя пак ще продължи.
Повярвала в мига, ще носи билет към приказни места,
ключа към вечните въпроси и тайните на младостта.

На тридесет ли е жената, очите царствено блесят
и вдигнала си е цената до тази на живота свят.
Излъчва нежността на цвете и аромат на скъп парфюм,
не вярва в ничии съвети, постига всичко с хъс и ум.
Вина не търси и разплата – какво и кой е взел и дал,
прегърнала е свободата – най-ценния си капитал.

Когато всички си заминат от пищното ѝ тържество,
когато свещите изстинат (дано след време да са сто),
остава тя – несвършена, по чехли и с протекъл грим,
но сбрала цялата Вселена в духа си непоколебим
с най-хубавия си подарък – една усмихната следа,
сбрала силата и чара на тези тридесет лета.

СВЕТОСЛАВ АНГЕЛОВ

ПЯСЪК И СТЬПКИ

Ще останат ли в пясъка стъпки
след нозете на прашния ден?
Ще усещам ли сладките тръпки
на изпитото вино от мен?

Ще останат ли думи за утре?
Ще остане ли рима за квас?
Ще си спомня ли старите мутри?
Ще допуша ли стария фас?...

... Всяко нещо май има си време...
Като грим от красива жена,
всяка кръпка по нещо отнема
от прекрасния фрак на деня.

Всяка дума отново се ражда
с нова кожа за нова душа.
... Но сърцето защо се заяжда:
„А дали? А дали е така?“

ПРЕНАРЕЖДАНЕ

Препрочитам най-честните стихове,
пренареждам сезони и дни.
Натежал съм до смърт с полуистини!
Натежал съм до ужас дори!

Две по две е „добра аритметика“:
две лица за пред хора държа –
за красавици суха романтика,
за кредитори – сочна тъга.

Приласкавам душата си – Курвата.
Не. И днес не посмах да умра.
Вън е Цветница, есенна, кървава –
вместо мен пак разпъват Христа.

А ТИ?

Когато утрото
клепачите ми звездни
целуне и нощта
далеч изчезне,
замаяна от топлото събуждане,
отново търся ласкава ръка.
И първата ми,
най-насъщна нужда е
със тебе да се слея
в утринта.

Денят,
когато своята длан разпери
над истини, надежди и химери,
напира в мен единствено желание
да бъда твоя сенчица-душа.
Напук на часове
и разстояния
подкрепа и любов да ти внуша.

И вечер, щом небето падне ниско
и чувстваме се тъй фатално близки,
очаквам твоята сладостно отвличане,
умората преди да победи.
Добър и Лош.
И в ден и нощ – обичам те!
В сълзи и смях
до теб ще съм.
А ти?

ПРЕДПРОЩАЛНО

Дори да си отида някой ден,
в сърцето ти, повярвай, ще остана!
От спомени ще бъдеш раздвоен
и всяка мисъл, свързана със мен,
във тебе ще пулсира като рана...
Очите с тъмен блясък ще искрят,
въпроси милион ще те връхлитат...
Обърнеш ли се тайничко назад –
единствено премръзналия цвят
на чувствата ще виждаш как се сипе.

Споделяше със други своя плам,
аз тихо самотата си преглъщах.
Не те презрях за погледа ти няма,
за туй, което исках да ти дам,
във твоя свят отново се завръщам.

Веднъж дори, опитал да ме спреш,
аз все по-силно в тебе ще прониквам.
В съня ти ще догарям като свещ,
ще топля твоето тяло с дъх горещ
и нежност по ръцете ти ще бликва
при спомена за светлата ми гръд.
Ще чувстваш любовта ти как възкръсва,
как няма сили чудото да спрат.
И как безмълвно мойте дух и плът
завинаги във тебе ще присъстват.

СЛЪНЧЕВА ОКРЪЖНОСТ

Любовта ни не е сляпа
не е грешна и ревнива.
Тя е силна като вятър,
разлюлян над лятна нива.

Тя не е целувка тъжна
с вкус на диви плодове.
Тя е слънчева окръжност,
сгряла зимното небе.

Не е вещицата дръзка,
изгоряла в древна клада.
Тя е огънят, опръскал
в тиха есен листопада.

И не е портала таен,
път към рая озарен.
На капчука песента е
в първопролетния ден.

Тя не иска, не обрича,
гълтб бял е любовта ни.
Тя е пясъкът, изтичащ
между вплетените длани.

Тя е сладката въздишка
на душите ни щастливи.
Тя е поривът възвишен,
който ни поддържа
живи.